

Vergaderjaar 1993–1994

23 400 IXB

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk IXB (Ministerie van Financiën) voor het jaar 1994

Nr. 11

VERSLAG VAN EEN MONDELING OVERLEG

Vastgesteld 11 februari 1994

De vaste Commissie voor Financiën¹ heeft op 15 december 1993 mondeling overleg gevoerd met de Staatssecretaris van Financiën over:

a. Fiscale behandeling van kostenvergoedingen voor niet-werknemers en ambulante personeel

b. Reparatielwet

c. Quotaregelingen (visserij/melkveehouderij)

d. BTW-vrijstelling onderwijsinstellingen

e. Investeringsaftrek binnenvaart

f. Criteria sale/leaseback-transacties met immateriële activa

g. Voorontwerp van wet inzake evenwichtige behandeling van internationale fiscale verhoudingen/rulingpraktijk

h. Belastingverdrag Verenigde Staten

i. Mogelijke invoering van bronbelasting

j. Fiscale gevolgen omzetting BV in vennootschap onder firma (VOF)

k. Grijs kenteken.

Van het gevoerde overleg brengt de commissie als volgt verslag uit.

a. Fiscale behandeling van kostenvergoedingen voor niet-werknemers en ambulant personeel

De heer **Van Rey** (VVD) wees erop dat op dit moment alleen aan homogene groepen niet-werknemers op landelijk niveau een vaste algemene onbelaste kostenvergoeding kan worden verstrekt (zoals bijvoorbeeld politieke ambtsdragers); bij andere niet-werknemers kan het nu alleen op declaratiebasis. Hij zou er, met het oog op het gelijkheidsbeginsel, voor willen pleiten dat de regeling voor homogene groepen niet-werknemers algemeen gaat gelden, dus ook voor die andere niet-werknemers. Weliswaar kan dit belangrijke uitstralingseffecten hebben op bijvoorbeeld de vele verenigingen en stichtingen die Nederland kent, omdat bestuurders van die organen die geen vaste onbelaste kostenvergoeding krijgen, dan zeker zullen proberen van de fiscus een vaste aftrekpost los te krijgen, maar op zichzelf behoren gelijke gevallen op een gelijke wijze te worden behandeld.

Nu is vanwege de belastingdienst gesteld dat alleen een onbelaste kostenvergoeding op declaratiebasis geaccepteerd kan worden omdat geen rechtstreekse controle bij de verstrekker van de vergoeding kan

¹ Samenstelling:

Leden: Van Houwelingen (CDA), Schutte (GPV), De Korte (VVD), Tommel (D66), Linschoten (VVD), voorzitter, Paulis (CDA), Van Rey (VVD), Vermeend (PvdA), Brouwer (GroenLinks), G. H. Terpstra (CDA), Melkert (PvdA), ondervoorzitter, Smits (CDA), Reitsma (CDA), Vreugdenhil (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Van der Vaart (PvdA), G. de Jong (CDA), Ybema (D66), A. de Jong (PvdA), Kersten (PvdA), Van Heemst (PvdA) en R. M. van Middelkoop (PvdA).

Plv. leden: Leers (CDA), Van Dis (SGP), Van Erp (VVD), Groenman (D66), Weisglas (VVD), Gerritse (CDA), Van Hoof (VVD), Schoots (PvdA), Rosenmöller (GroenLinks), Hillen (CDA), Van Traa (PvdA), Wolters (CDA), Van de Camp (CDA), Ramlal (CDA), Van der Hoeven (CDA), Van Zijl (PvdA), Verspaget (PvdA), Van Iersel (CDA), Wolffensperger (D66), vacature PvdA, Van Otterloo (PvdA), Leerling (RPF) en Van Nieuwenhoven (PvdA).

plaatsvinden. In één van de ingekomen brieven over dit onderwerp wordt op dat punt de suggestie gedaan om gedurende drie maanden de werkelijke kosten bij te houden en vervolgens aan de hand daarvan een vast maandbedrag vast te stellen. Die suggestie lijkt aantrekkelijk, al zou dat wel weer problemen geven bij stichtingen of verenigingen die maar een beperkt aantal maanden per jaar actief zijn, terwijl hiermee ook de kans op misbruik groter wordt, maar desondanks leek de heer Van Rey de gedachte van een beperkte vaste onbelaste kostenvergoeding niet onredelijk. Dat geldt zeker voor bijvoorbeeld een organisatie als Artsen zonder grenzen, die slechts 10 à 15% van de werkelijke kosten vergoedt en dan ook nog niet eens belastingvrij. Wellicht kan de staatssecretaris ermee instemmen als een vaste onbelaste kostenvergoeding alleen geldt voor organisaties met een humanitair doel of een doel ten algemene nutte.

De heer **Ybema** (D66) herinnerde eerst aan het arrest van de Hoge Raad over het koffiegeld, waarmee dit rechtscollege in feite eigen rechtsregels heeft gesteld. Is de bewindsman bereid de wetgeving aan dit arrest aan te passen? Uit het arrest kan de conclusie worden getrokken dat ook in die gevallen waarin de symmetrie tussen aftrekbare kosten en onbelaste vergoedingen bewust door de wetgever is doorbroken, op grond van artikel 26 van het Bupo-verdrag deze symmetrie moet worden hersteld. Voor een goede beoordeling van de gevolgen die dit arrest voor de praktijk kan hebben, leek het de heer Ybema nodig dat de Kamer hier uitvoerig over wordt geïnformeerd.

Verder vond hij dat voorzichtigheid moet worden betracht bij het aan niet-werknemers en ambulant personeel toekennen van vaste onbelaste kostenvergoedingen. Dit is moeilijk controleerbaar en hij had ook niet begrepen dat zich in de praktijk op dit vlak veel problemen voordoen met de regel dat die kostenvergoedingen alleen op declaratiebasis onbelast kunnen worden gegeven. Is hier het gelijkheidsbeginsel echt van toepassing?

De heer **Vreugdenhil** (CDA) wees erop dat kerken op dit moment geen onbelaste kostenvergoeding kunnen geven aan predikanten en pastores, omdat zij geen dienstbetrekking hebben. Voor vrijwilligers is echter al wel een vaste onbelaste kostenvergoeding mogelijk en het leek hem heel goed mogelijk om allerlei groepen niet-werknemers onder die noemer te brengen.

Wanneer mensen kosten maken ten behoeve van een vereniging of kerk, komt het voor dat zij afzien van een vergoeding van die kosten, of dat zij de kostenvergoeding weer aan de vereniging of de kerk schenken. Dan rijst direct de vraag hoe een en ander gecontroleerd kan worden. Het leek hem nodig dat hier een resolutie over komt, waarin bepaalde regels worden gesteld, bijvoorbeeld de eis dat de penningmeester zich akkoord heeft verklaard met de hoogte van de kosten en met het doel waarvoor ze zijn gemaakt.

Verder had hij begrepen dat de regeling voor kostenvergoedingen (in het bijzonder autokostenvergoedingen) voor beroepen als liftmonteur en installateur in de praktijk niet goed werkt. Vaak moeten zij langer dan 20 dagen op één bepaald karwei werken en verder liggen de parkeerkosten in een grote stad inmiddels op een zodanig hoog niveau dat het niet meer redelijk is om te stellen dat die maar uit de kilometervergoeding opgebracht moeten worden, zeker niet in die gevallen waarin een monteur maar weinig kilometers rijdt. Ook voor andere kosten geldt dat, bij voorbeeld voor het veer van Den Helder naar Texel, waar zelfs aan rijksaccountants die enige tijd op Texel moeten werken, door de belastingdienst te Den Helder veerkaartjes worden uitgereikt. Daarnaast leeft de wens dat voortaan één keer in het jaar kan worden afgerekend, in plaats van elke maand of ieder loontijdvak.

De heer **Vermeend** (PvdA) kon zich goed voorstellen dat ook voor andere groepen een praktische regeling wordt getroffen voor een onbelaste kostenvergoeding, mits er een vast kostenpatroon is. Een periode van drie maanden om dat patroon te bepalen, leek hem overigens wat te kort. Wel moet dan gewaakt worden tegen vormen van misbruik en oneigenlijk gebruik, vooral het overbrengen van loonbestanddelen naar onbelaste vergoedingen, maar gezien de behandeling van de Oort-wetgeving en de uitzonderingen die de staatssecretaris met steun van de Kamer al terecht heeft gemaakt, zou ook de heer Vermeend er wel op willen aandringen dat voor gebleken knelpunten een pragmatische oplossing wordt gevonden.

Verder drong hij aan op een reactie van de staatssecretaris op het arrest van de Hoge Raad, vooral nu in veel commentaren in de vakpers wordt gesteld dat de Hoge Raad hiermee in feite op de stoel van de wetgever is gaan zitten. Met name zou hij graag meer horen over de consequenties van dit arrest voor de toepassing van het gelijkheidsbeginsel, omdat dit mede van belang is voor toekomstige belastingwetgeving en gevolgen kan hebben voor de asymmetrie die in de Oort-wetgeving is vastgelegd.

Ten slotte had ook hij begrepen dat de termijn van 20 dagen in toenemende mate problemen oplevert, niet alleen in de marktsector, maar ook in de overheidssector, bijvoorbeeld bij rijksaccountants. Hij drong erop aan dat hier met spoed een praktische oplossing voor komt.

De **staatssecretaris** wees eerst op de algemeen geldende regel, dat aangetoond moet worden dat kosten werkelijk gemaakt zijn. Die algemene regel is, zo had hij begrepen, in de Kamer niet bestreden. Het gaat alleen om een aansporing om na te gaan of vereenvoudiging bij de uitvoering van die regel mogelijk is en hij was gaarne bereid om na te gaan of tot vereenvoudiging kan worden gekomen. Bij de Oort-wetgeving zijn bewust beperkingen gesteld aan kostenvergoedingen en het wordt inderdaad tijd om de werking van die beperkingen in de praktijk te evalueren.

Met de transportsector vindt al enige tijd overleg plaats over de problemen die in deze sector worden ondervonden met de 20-dagen-termijn. Er wordt op dit moment statistisch onderzoek verricht en het ziet er naar uit dat op dit punt vrij spoedig een oplossing kan worden bereikt.

Met onbelaste kostenvergoedingen aan niet-werknemers moet in ieder geval, zo vond de bewindsman, voorzichtig worden omgesprongen. Op grond van de Oort-wetgeving kunnen dit soort vergoedingen alleen op declaratiebasis belastingvrij worden verstrekt, waarbij een beperkte uitzondering mogelijk is voor groepen personen die in dit opzicht (dus wat hun kosten betreft) vergelijkbaar zijn met werknemers. Ook die groepen kunnen derhalve belastingvrije vergoedingen ontvangen, voor zover die vergoedingen in een redelijke verhouding staan tot het doel waarvoor ze worden toegekend. In de praktijk wordt al voor homogene groepen niet-werknemers op landelijk niveau van die uitzondering gebruik gemaakt. Hun arbeidsomstandigheden komen immers sterk overeen met die van werknemers en op hun vergoedingen wordt eenzelfde soort controle uitgeoefend als bij werknemers het geval is, terwijl hierbij bovendien dezelfde soort administratieve verplichtingen gelden voor degene die de vergoedingen verstrekt.

De vraag is nu of voor nog meer groepen die uitzondering kan gaan gelden. De staatssecretaris wilde beslist niet zo ver gaan door alle bestuurders van stichtingen en verenigingen als «homogene groep» te gaan beschouwen. Het gaat hier om vogels van zeer verschillende pluimage en er is het reële gevaar dat dan loonbestanddelen worden overgebracht naar belastingvrije kostenvergoedingen. Het moet echt gaan, zo vond hij, om een landelijke homogene groep; alleen dan is een algemene regeling praktisch uitvoerbaar en controleerbaar en is het redelijk om af te wijken van het algemene wetsprincipe dat de gemaakte kosten aangetoond moeten worden. Op zichzelf is het mogelijk dat zich

alsnog dergelijke homogene groepen aandienen die tot nu toe niet onder de uitzondering vallen en hij stond daar ook voor open, maar hij voelde er niet voor om nu alle bestuurders van stichtingen en verenigingen als zo'n groep te gaan beschouwen. Daarbij doet het trouwens ook niet ter zake of het gaat om stichtingen of verenigingen met een humanitair doel.

Overigens beraadt de belastingdienst zich thans over criteria die zouden moeten gelden voor regelingen voor dit soort homogene groepen. De staatssecretaris was gaarne bereid de Kamer hierover te zijner tijd nader te informeren. Verder is de belastingdienst doende met het ontwerpen van een resolutie voor aftrek van kosten die als gift aan een vereniging of een kerk zijn geschonken.

Ten slotte ging hij in op de opmerkingen over het koffiegeld-arrest van de Hoge Raad. De kosten voor koffie en thee op het werk zijn in de fiscale rechtspraak in het algemeen bestempeld tot privé-uitgaven en de Hoge Raad heeft dat ook onderstreept. Echter, als een geringe vergoeding voor dit soort privé-kosten uit beleidsmatige overwegingen onbelast wordt gelaten, heeft dat, aldus de Hoge Raad, bepaalde consequenties. Dit onbelast laten is dan een begunstigende regeling welke zich vervolgens ook dient uit te strekken tot werknemers die deze vergoeding niet krijgen, zodat zij volgens de Hoge Raad deze kosten kunnen aftrekken. Bij de Oort-wetgeving is door de wetgever op een aantal punten bewust gekozen voor het doorbreken van de symmetrie tussen onbelaste vergoedingen en aftrekbare kosten, maar de Hoge Raad heeft dit nu beperkt tot zakelijke kosten, waar derhalve niet de kosten van koffie en thee op het werk onder vallen.

Aangezien de fiscale behandeling van geringe vergoedingen voor koffie en thee op het werk indertijd in overleg met de coördinatiepartners werknemersverzekeringen is vastgesteld, was de bewindsman voornemens om aan de hand van het arrest van de Hoge Raad opnieuw overleg met deze partners te voeren en tevens de principiële aspecten van het arrest te laten bestuderen. De Kamer zal daar uiteraard te zijner tijd over worden geïnformeerd. Overigens wees hij erop dat het weliswaar om een belangrijke principiële uitspraak van de Hoge Raad gaat, maar dat de consequenties in de praktijk slechts gering zijn, omdat ook bij een aftrek voor kosten van koffie en thee op het werk meestal niet boven het plafond van het arbeidskostenforfait wordt gekomen.

De heer **Vreugdenhil** (CDA) meende dat vooral overleg met de bouwsector nodig is over regelingen voor kostenvergoedingen, omdat zich daar blijkens ingekomen brieven de nodige knelpunten voordoen. Een ontheffingsregeling leek hem hierbij de aangewezen mogelijkheid.

De heer **Van Rey** (VVD) vond het verheugend dat de belastingdienst zich beraadt over criteria voor regelingen voor homogene groepen, maar begreep dan niet goed waarom de staatssecretaris direct het voorbeeld van Artsen zonder grenzen van de hand heeft gewezen. Hier wordt slechts een vergoeding van 10 à 15% van de werkelijke kosten gegeven en desondanks is er voortdurend discussie met de belastingdienst, en dat bij zo'n organisatie met zo'n humanitaire doelstelling. Wat wordt trouwens verstaan onder «landelijke groepen»? Moet het dan gaan om groepen die evenwichtig door het hele land verspreid wonen?

De **staatssecretaris** was gaarne bereid om in overleg te treden met de bouwsector, als daar vanuit die sector behoefte aan bestaat. Het overleg dat al gaande is met de transportsector, was vanuit die sector aangevraagd.

Of een organisatie al dan niet een humanitaire doelstelling heeft, is voor de fiscale kostenregeling niet relevant. Het kan alleen gaan om de vraag of werkelijk kosten worden gemaakt, of ze in een redelijke verhouding staan tot het doel waarvoor ze worden gemaakt en of de vergoeding niet

bovenmatig is. Dit alles dient door de individuele belastingplichtige te worden aangetoond. Van deze verplichting kan alleen ontheffing worden verleend als betrokkene deel uitmaakt van een homogene groep. Anders kan een ongewenste precedentwerking ontstaan, waarbij het gelijkheidsbeginsel een rol gaat spelen.

b. Reparatiwewet

De heer **Vreugdenhil** (CDA) was van oordeel dat er openbaarheid dient te zijn ten aanzien van allerlei fiscale constructies die in de ogen van de fiscus al dan niet bestreden moeten worden, opdat hierover een publieke discussie kan plaatsvinden. Dat kan op een goede manier door jaarlijks één of enkele reparatiwetten (bijvoorbeeld per belastingsoort) te ontwerpen, waarbij het overigens ook kan gaan om reparatie ten gunste van belastingplichtigen. In de praktijk komen tot nu toe steeds reparatiwetsvoorstellen over kleine onderwerpen uit en hij zou graag zien dat dit soort voorstellen worden samengevoegd, opdat de Kamer er in één keer over kan spreken. Bovendien is het dan voor de Kamer mogelijk om na te gaan of geen «overkill» plaatsvindt.

De heer **Vermeend** (PvdA) leek het zinvol om regelmatig, bij voorbeeld in een bijlage bij de begroting, een overzicht te geven van de constructies die door de fiscus bij de rechter worden bestreden, en een overzicht van de uitspraken die de rechter inmiddels heeft gedaan. Ook op dit moment is het wel mogelijk om hier inzicht in te krijgen, maar daartoe moeten dan wel diverse bronnen worden geraadpleegd die niet zo eenvoudig toegankelijk zijn, zoals de FIOD-bulletins. Wanneer de Kamer regelmatig een compleet overzicht krijgt, is het voor haar mogelijk er zo nodig snel op in te spelen. Bovendien heeft dit soort overzichten zeker een preventieve werking.

De heer **Ybema** (D66) was aangesproken door de suggestie van de heer Vreugdenhil. Hierdoor kan voortaan een rustiger, zorgvuldiger procedure worden gevolgd, met een advisering door de Raad van State. Hij herinnerde hierbij aan het amendement-Vreugdenhil over verdere beperking van de samenloopregeling, dat plotseling bij de behandeling van het belastingplan werd ingediend en aangenomen, terwijl het voor de staatssecretaris staande het debat niet mogelijk was om de consequenties hiervan aan te geven. Met zo'n gang van zaken komt de zorgvuldigheid in het gedrang.

De heer **Van Rey** (VVD) kon het geheel eens zijn met het pleidooi voor een zorgvuldiger procedure. Daar heeft het de laatste tijd aan ontbroken.

De heer **Vreugdenhil** (CDA) bestreed dat het amendement bij verrassing is ingediend. De motivering ervoor was al opgenomen in het initiatief-wetsvoorstel 23 071 en bovendien ging het amendement minder ver dan dit initiatief-wetsvoorstel.

De heer **Van Rey** (VVD) meende dat het amendement niet geheel strookte met dit initiatief-wetsvoorstel, maar liet dat verder in het midden. Een voordeel van een rustiger procedure is ook dat de Raad van State de tijd krijgt om tot een weloverwogen advies te komen.

De **staatssecretaris** merkte op dat er per belastingsoort in het algemeen niet méér dan één reparatie-voorstel te verwachten valt. Daarmee is dus al voldaan aan de wens van de heer Vreugdenhil. Wel wilde hij ruimte houden om, als spoed nodig is, tussentijds met een voorstel te komen.

Hij was bereid om, op basis van de FIOD-bulletins, te streven naar meer systematische overzichten van de rechtszaken die de fiscus heeft aangespannen. Ook zou wellicht wat meer ruchtbaarheid kunnen worden gegeven aan de activiteiten van de werkgroep constructiebestrijding, maar hij wilde op dat punt toch wel terughoudend zijn, omdat er het gevaar is dat gepubliceerde constructies een voorbeeldwerking hebben en reparatiewetgeving in het algemeen niet zo snel tot stand kan komen.

De heer **Vermeend** (PvdA) zag geen bezwaren in het publiceren van alle constructies die worden bestreden. Dit werkt alleen maar preventief, want geen enkele belastingconsulent zal een cliënt adviseren om constructies die al bestreden worden, toch nog te gaan toepassen.

De **staatssecretaris** was bereid om op dit punt tot een zo groot mogelijke openbaarheid te komen.

c. Quotaregelingen (visserij/melkveehouderij)

De heer **Vreugdenhil** (CDA) had begrepen dat er, wat de melkveehouderij betreft, inmiddels goed werkende regelingen voor de overdracht van quota zijn, niet alleen in de sfeer van de inkomstenbelasting, maar ook in de sfeer van successierechten. In de visserij is dat echter nog niet het geval en hij meende dat het gelijkheidsbeginsel eist dat ook hier regelingen worden getroffen.

In dat verband wees hij nog op een specifiek probleem. De quotaregeling geldt in de agrarische sector terecht niet voor die kinderen die geen opvolger zijn en met het oog hierop wordt nu in de praktijk vaak het beding gemaakt dat degene die wél opvolgt, in het geval van vervreemding binnen een bepaald aantal jaren (bijvoorbeeld vijf of tien jaar) alsnog een vergoeding aan de andere erfgenamen moet betalen. In die gevallen rijst dan de vraag hoeveel jaar na de opvolging alsnog successierecht geheven dient te worden. Een regeling op dit punt zou een bepaalde budgettaire opbrengst kunnen geven en die zou dan, zo meende hij, kunnen worden gebruikt om ook in de visserij een quotaregeling te treffen.

De heer **Van Rey** (VVD) steunde de stelling dat ook in de visserij een quotaregeling moet worden getroffen. Verder wees hij erop dat in de praktijk een geruisloze overdracht nogal eens plaatsvindt naar de zijlijn en niet in de rechte lijn, dus bijvoorbeeld naar de zoon van een broer, en dat daardoor vaak problemen ontstaan. Ook dat vond hij een belangrijk punt dat opgelost dient te worden.

De **staatssecretaris** merkte eerst op dat onderscheid moet worden gemaakt tussen drie soorten quota (het melkquotum, het visquotum en het mestquotum) en vier soorten belastingen: inkomstenbelasting, omzetbelasting, schenkingsrecht en successierecht.

Wat de inkomstenbelasting betreft, is al sprake van een gelijke behandeling van verkoop en overdracht van melkquotum en visquotum. Daartoe is al in 1988 door de toenmalige bewindsman een resolutie uitgevaardigd. Verder is in 1991 een geruisloze doorschuiving van het melkquotum goedgekeurd, voor zover het gaat om de situatie van pacht. Die goedkeuring geldt dus niet voor het visquotum, omdat daar de situatie van pacht niet aanwezig is.

Verkoop van een melkquotum geldt in principe voor de omzetbelasting als een met 17,5% BTW belaste dienst. Veel melkveehouders maken echter gebruik van de BTW-regeling waardoor zij volledig buiten de BTW-heffing blijven, en voor hen is al een aantal jaren geleden in een resolutie vastgelegd dat bij verkoop van een melkquotum BTW-heffing achterwege blijft. Die melkveehouders die op hun verzoek op normale

wijze in de BTW-heffing zijn betrokken, zijn uiteraard wèl BTW verschuldigd bij verkoop van het melkquotum.

Ook verkoop van een visquotum geldt als een met BTW belaste dienst. De ondernemer die een visquotum vervreemdt, dient dus 17,5% BTW in rekening te brengen aan de verkrijgende ondernemer die vervolgens op zijn beurt die BTW weer in aftrek kan brengen. Verder geldt voor vissers geen bijzondere BTW-status.

De bewindsman ging vervolgens in op de situatie bij het schenkings- en successierecht. In een resolutie uit 1992 is goedgekeurd dat bij overgang van landbouwbedrijven, al dan niet gefaseerd, van (groot)ouders op (klein)kinderen de waardebepaling van het bedrijf op soepele wijze plaatsvindt. Daarbij kan volstaan worden met de waardering van activa en passiva, waarbij de grond in aanmerking wordt genomen voor de waarde in verpachte staat en de waarde van het melkquotum op nihil wordt gesteld. Die faciliteit geldt ook indien het kind of het kleinkind aanvankelijk de grond pacht en pas later in eigendom verkrijgt. Die resolutie uit 1992 geeft dus voor specifieke gevallen een beter uitvoerbare waarderingsmethode voor landbouwbedrijven. Het gaat ook om een problematiek die uitsluitend in de landbouwsector voorkomt; in de landbouw vervult de grond immers een wezenlijke rol en is het rendement van die grond gering.

Bij visserijbedrijven ligt dat geheel anders. Het visquotum heeft geen enkele band met grond, maar is een zelfstandig bedrijfsmiddel dat apart vervreemd kan worden. Er is dan ook geen noodzaak om in de waardebepaling voor het visquotum een regeling te treffen die overeenkomt met die voor het melkquotum. Indien hier toch een dergelijke regeling voor zou worden getroffen, zou dat een precedentwerking voor andere bedrijfstakken hebben.

Al met al was de staatssecretaris dan ook van oordeel dat in gelijke gevallen een gelijke behandeling van melkquotum en visquotum plaatsvindt.

Ten slotte deelde hij mee dat een resolutie in voorbereiding is waarbij het mestquotum zoveel mogelijk gelijk wordt behandeld als het melkquotum.

De heer **Vreugdenhil** (CDA) betoogde dat een melkquotum niet strikt aan de boerderij is gebonden; het kan ook los verkocht worden. Wat dat betreft, verkeren het visquotum en het melkquotum toch in dezelfde situatie. Hij had trouwens begrepen dat ook mestquota los verkocht kunnen worden.

Verder vroeg hij alsnog antwoord op zijn vraag hoe gehandeld wordt met successierecht indien bijvoorbeeld enkele jaren na overdracht de boerderij alsnog wordt verkocht en de andere kinderen hierin gaan delen. Als in dat geval geen successierecht wordt geheven, wilde hij zich daar wel bij neerleggen, maar anderzijds zou dat dan wel een goede mogelijkheid voor belastingontwijking zijn.

Ook de heer **Van Rey** (VVD) wees erop dat er een levendige handel in melkquota is, geheel los van de grond. De stelling van de staatssecretaris over de grondgebondenheid van melkquota achtte hij dan ook niet juist.

De **staatssecretaris** wilde graag de opmerkingen over de specifieke gevallen nader overwegen. Hij zegde toe de Kamer hierover schriftelijk te informeren.

d. BTW-vrijstelling onderwijsinstellingen

De heer **Vreugdenhil** (CDA) merkte op dat deze vrijstelling voor sommige onderwijsinstellingen gunstig uitpakt, maar voor andere juist zeer slecht, in het bijzonder voor die instellingen die cursussen of

seminars ten behoeve van bedrijven verzorgen. Die instellingen kunnen immers niet de aan hen in rekening gebrachte BTW (bijvoorbeeld op drukkosten of de diensten van geraadpleegde advocaten) verrekenen. Hij had begrepen dat in Frankrijk een keuzemogelijkheid wordt geboden: onderwijsinstellingen die vooral bedrijven als klant hebben, kunnen dan afzien van de vrijstelling. Weliswaar moeten zij dan aan hun klanten BTW in rekening gaan brengen, maar omdat dit veelal bedrijven zijn, levert dat geen problemen op. Juist omdat het beleid erop is gericht om kennis onder bedrijven te verspreiden, dienen eventuele belemmeringen daarvoor te worden weggenomen. Hij pleitte dan ook voor eenzelfde keuzemogelijkheid als in Frankrijk, of om in overleg met de betreffende bedrijfstak te komen tot een meer passende definitie van cursussen, trainingen en onderwijsactiviteiten. Als een keuzemogelijkheid wordt geboden, is het trouwens voor onderwijsinstellingen ook nog mogelijk om zich te splitsen in enerzijds een instelling die actief is met cursussen ten behoeve van bijvoorbeeld leraren of ambtenaren, en anderzijds een instelling die zich op het bedrijfsleven richt.

De heer **Van Rey** (VVD) was juist gelukkig met de adequate oplossing die de staatssecretaris heeft geboden in diens brief van 7 december jl. In die brief wordt immers tegemoet gekomen aan de naar voren gebrachte bezwaren. Kennelijk heeft de heer Vreugdenhil nog geen gelegenheid gehad die brief te lezen.

De heer **Ybema** (D66) sloot zich daarbij geheel aan. Met deze brief hebben de onderwijsinstellingen de vrijheid gebruik te maken van het ruime begrip «beroepsopleidingen». Voor zover hij kon beoordelen, wordt daarmee tegemoet gekomen aan de wensen van de initiatiefgroep BTW opleidingsbedrijven.

De **staatssecretaris** zei dat er door de zesde BTW-richtlijn nogal wat is losgemaakt, omdat diverse EG-landen die richtlijn zeer verschillend interpreteren. De interpretatie die in Nederland voor ogen stond, blijkt verstrekkende gevolgen te hebben. Inmiddels is er overleg met andere lidstaten en de Europese Commissie over dit onderwerp en in afwachting van de afronding van dit overleg wordt aan onderwijsinstellingen de vrijheid gelaten om gebruik te maken van het ruime begrip «beroepsopleidingen».

e. Investeringsaftrek binnenvaart

De heer **Vermeend** (PvdA) herinnerde eraan dat indertijd binnenvaartschepen zijn uitgesloten van investeringsaftrek, met als achtergrond de overcapaciteit in deze sector. Er is nu echter het verzoek gedaan om die beslissing nog eens te overwegen. Juist ter bevordering van het vervoer over water is het immers zinvol om al bestaande schepen die anders zouden worden gesloopt, te behouden. Deze moeten dan echter wel eerst worden omgebouwd, om ze geschikt te maken voor de nieuwe eisen die aan het vervoer over water worden gesteld, en investeringsaftrek zou deze ombouw stimuleren. Hoe denkt de staatssecretaris hierover?

De heer **Vreugdenhil** (CDA) leek het niet verstandig om naar een grote uitbreiding van de binnenvaartvloot te streven, maar modernisering van bestaande schepen dient wel te worden gestimuleerd, omdat anders de concurrentie met het vervoer over de weg of per rail niet kan worden aangegaan. Hij drong daarom aan op een soepel standpunt van de bewindsman op dit punt.

De heer **Ybema** (D66) had begrepen dat de hierbij betrokken organisatie de opstelling van de staatssecretaris niet goed kan volgen en ook de

logica daarvan niet inziet. Zelf was hij geneigd dat te onderschrijven. Welke argumenten heeft de staatssecretaris nu voor deze opstelling?

De heer **Van Rey** (VVD) wees erop dat juist dit punt van de investeringsaftrek het enige punt is waar al overeenstemming over is bereikt in de gesprekken onder leiding van de heer Albeda over een convenant. Verder is uit de discussie over de Betuwelijn duidelijk geworden dat het vervoer over het water moet worden gestimuleerd, terwijl daar bovendien moties over zijn aangenomen. Voorts wees de heer Van Rey er nog op dat het aanbrengen van een radarinstallatie, van groot belang voor de veiligheid op het water, nu nogal eens wordt nagelaten omdat de kosten hiervan niet onder de investeringsaftrek vallen. Hij drong er dan ook op aan dat de staatssecretaris op dit punt snel met maatregelen komt.

De **staatssecretaris** merkte op dat de huidige investeringsaftrek de voormalige kleinschaligheidstoeslag vervangt en dat voor alle soorten schepen is bepaald dat zij niet in aanmerking komen voor investeringsaftrek. Wanneer hierop alleen voor de binnenvaart een uitzondering zou worden gemaakt, zou dat in de eerste plaats afbakeningsproblemen geven. Belangrijker echter is, dat zo'n uitzondering niet zou stroken met het EG-beleid dat juist is gericht op terugdringing van de overcapaciteit in de binnenvaart. Met het oog hierop is ook in EG-verband een sloopregeling van kracht. Bovendien zou, als binnenschepen voor de investeringsaftrek in aanmerking zouden worden gebracht, toch een plafond gelden (thans f 489 000), zodat dit geen soelaas zou bieden voor bijvoorbeeld de genoemde radarinstallaties bij nieuwe schepen.

Wel was de bewindsman graag bereid om naar een regeling te streven, met medewerking van betrokkenen, ter sanering van de binnenvaart. In dat kader wilde hij dan het eventuele gebruik van het instrument van de investeringsaftrek nader bezien. Die bereidheid had hij ook al aan de betreffende sector laten weten.

De heer **Vermeend** (PvdA) was het daarmee eens, omdat dit in feite zal leiden tot modernisering van de bestaande capaciteit. Overigens vergt dit wel een wetswijziging.

De **staatssecretaris** beaamde dit laatste.

f. Criteria sale/leaseback-transacties met immateriële activa

De heer **Van Rey** (VVD) had in het besloten overleg over dit onderwerp gevraagd om de criteria voor dit soort transacties met immateriële activa bekend te maken. Hij herhaalde nu die vraag.

De heer **Ybema** (D66) vond uit een oogpunt van gelijke behandeling dat, nu de transactie tussen Philips en de Rabobank is toegelaten, dit soort transacties zo snel mogelijk ook voor andere bedrijven mogelijk moeten worden gemaakt. De fiscus hoeft dit niet te stimuleren, maar dient hier wel de nodige informatie over te verstrekken en een algemeen geldend beleid uit te zetten met objectieve criteria. Zijn daar al vorderingen mee gemaakt en is de staatssecretaris bereid daar spoedig bekendheid aan te geven?

De **staatssecretaris** wees erop dat een gelijke behandeling gewaarborgd is, gezien zijn eerdere toezegging dat nieuwe sale/leaseback-transacties op dezelfde wijze getoetst zullen worden als die tussen Philips en de Rabobank. Het was voor hem echter zeer de vraag of nieuwe transacties dezelfde elementen zullen bevatten als die tussen Philips en de Rabobank, want die transactie bevatte veel zeer specifieke aspecten. In

ieder geval dienen nieuwe transacties dan ook van geval voor geval beoordeeld te worden. Wel is het de bedoeling hiervoor criteria op te stellen. Daartoe is inmiddels een werkgroep ingesteld met drie taken: het analyseren van de verschillen tussen de diverse soorten immateriële activa, het toetsen van de voorwaarden die zijn opgenomen in de model-overeenkomst tussen de belastingdienst en de Nederlandse vereniging van leasemaatschappijen op hun hanteerbaarheid voor sale/leaseback-transacties met immateriële activa, en het opstellen van criteria voor het beoordelen van de waarde die partijen in de transactie aan de immateriële activa hechten. De werkgroep streeft ernaar op vrij korte termijn haar werkzaamheden af te ronden.

De heer **Van Rey** (VVD) had eigenlijk verwacht dat er al criteria zouden zijn opgesteld, in de loop van het langdurige overleg dat over de transactie tussen Philips en de Rabobank is gevoerd, maar hij wachtte de nadere rapportage van de staatssecretaris af.

g. Voorontwerp van wet inzake evenwichtige behandeling van internationale fiscale verhoudingen/rulingpraktijk

De heer **Vermeend** (PvdA) merkte op dat het voorontwerp van wet, dat is gepresenteerd als «een discussiestuk», inderdaad veel discussie heeft losgemaakt. Zelfs had hij de indruk, gezien allerlei binnengekomen reacties, dat dit voorontwerp tot een zodanige onrust heeft geleid dat het zou kunnen leiden tot een aantasting van het vestigingsklimaat in Nederland. Anderzijds herinnerde hij eraan dat de Kamer indertijd unaniem heeft ingestemd met de motie waarin werd gesproken over een procedure om te bezien of oneigenlijk gebruik bestreden zou kunnen worden. Wel tekende hij hierbij aan dat de discussie in de Kamer vervolgens niet heeft stilgestaan. Zo is vanuit de Kamer gevraagd om een inventarisatie van de internationale concurrentiekracht van Nederland op fiscaal terrein en daarover is vervolgens ook de oriëntatienota uitgebracht.

Helaas is nu de ongelukkige situatie ontstaan dat enerzijds in het kader van de oriëntatienota wordt gepoogd het fiscale vestigingsklimaat in Nederland te verbeteren, vooral met het oog op de werkgelegenheid, terwijl er anderzijds een voorontwerp van wet ligt dat dit vestigingsklimaat alleen maar kan aantasten. De heer Vermeend had dan ook liever gezien dat één integraal stuk was uitgebracht (het liefst in de vorm van een concreet wetsvoorstel) dat per saldo zou kunnen leiden tot een verbetering van de internationale concurrentiepositie van Nederland. Ook andere EG-landen werken aan een verbetering van hun vestigingsklimaat. Nu er bovendien bijzonder weinig schot zit in harmonisatie in EG-verband, leek het hem nodig dat Nederland aansluit bij de internationale trend en ervoor zorgt dat het Nederlandse vestigingsklimaat sterk concurrerend blijft. In dat kader zou hij ook geen enkel bezwaar hebben tegen uitvoering van de indertijd aangenomen motie.

Al met al drong hij erop aan dat in overleg wordt getreden met het bedrijfsleven en met internationale deskundigen op dit vlak en dat zo spoedig mogelijk een integraal wetsvoorstel wordt ingediend, dat per saldo leidt tot een verbetering van de fiscale concurrentiepositie van Nederland, vooral in het belang van de werkgelegenheid.

De heer **Vreugdenhil** (CDA) leek het dringend nodig, gezien de huidige conjunctuur in Nederland, om te komen tot een tijdelijke vervroegde afschrijvingsregeling voor technologie. Een deel van het incidentele gedeelte van de belastingmeevaller die er nu lijkt aan te komen, zou hiervoor kunnen worden bestemd. Een dergelijke afschrijvingsregeling is voor technologie ook vrij eenvoudig te ontwerpen en geeft weinig tot geen risico's van fraude en oneigenlijk gebruik. De materiële kosten zijn weliswaar slechts 12%, maar als die 12% vervroegd kan worden

afgeschreven, komt dat waarschijnlijk per saldo op ongeveer hetzelfde neer als de voorgestelde loonkostenfaciliteit. Overigens zou, om steun te geven aan die bedrijven die nog speurwerk verrichten, ook voor reeds bestaande gebouwen en apparatuur die hiervoor worden gebruikt, vervroegde afschrijving toegestaan kunnen worden.

Wat betreft de termijn van verliesverrekening wordt, zo vond de heer Vreugdenhil, toch wat merkwaardig geopereerd. Er wordt nu gestudeerd op sale/leasebacktransacties voor immateriële activa, maar in de meeste gevallen is de reden voor het aangaan van dat soort transacties de in de tijd tekortschietende verliescompensatie. Is het dan niet veel logischer om eenvoudig de termijn voor die verliescompensatie te verlengen? Dit zou ook geheel passen in het streven van het kabinet naar concurrentievoordelen voor bedrijven, een streven dat hij van harte onderschreef.

Ten aanzien van de verrekenbare bronheffing op deelnemingsdividend wees hij erop dat in het Verenigd Koninkrijk door de regering enige voorstellen zijn gedaan die gunstig uitwerken voor Britse holdings. Hij was bevreesd dat die voorstellen zodanig gunstig zullen blijken te zijn dat grote internationale holdings hun werkterrein zullen gaan verleggen naar het Verenigd Koninkrijk. Twee grote multinationals zijn trouwens al zowel in Nederland als in het Verenigd Koninkrijk gevestigd en voor hen is een volledige vestiging in het Verenigd Koninkrijk eenvoudig te realiseren. Hij had begrepen dat de Britse voorstellen o.a. inhouden dat dividendende uit het buitenland afkomstig zijn, in het Verenigd Koninkrijk niet belast worden. Ook voor Nederland leek hem dit, om concurrerend te blijven, een aangewezen maatregel.

Het voorontwerp van wet heeft steeds in het teken gestaan van het belastingverdrag met de Verenigde Staten, maar het protocol van dit verdrag is nu aanvaard. Betekent dit dat de Kamer zich wat vrijer kan opstellen ten opzichte van dit voorontwerp? Van groot belang is hoe de feitelijke situatie op dit moment precies is. Zelf had de heer Vreugdenhil bijvoorbeeld de indruk dat er maar weinig doorstroom-holdings in Nederland zijn. Een «sandwich» in de zin van een dochter op de Antillen (of een andere taxhaven), vervolgens een Nederlands bedrijf en ten slotte weer een holding op de Antillen erbovenop, komt in ieder geval veel minder vaak voor dan vrij algemeen wordt gedacht. Dat neemt overigens niet weg dat Nederland nauwkeurig moet letten op zijn concurrentiepositie, vooral waar het gaat om de in Nederland gevestigde holdings. Een louter papieren holding is uiteraard niet zo belangrijk, maar er zijn ook vormen waarbij de holding wel degelijk een behoorlijk aantal personeelsleden heeft.

Verder had hij begrepen dat Duitsland, anders dan in de brief van VNO en NCW van 25 oktober jl. wordt aangegeven, ook een wet op stapel heeft staan (of al heeft ingevoerd) die meer in de lijn van het Nederlandse voorontwerp zou liggen. Zekerheid daarover had hij echter niet. In ieder geval dient er dan ook duidelijkheid te komen over de feitelijke situatie: om hoeveel gevallen gaat het, welke miljoenen zijn ermee gemoeid, hoe doen andere landen het?

In dat verband wees hij nog op de ontwikkeling van coördinatiecentra in België. In de praktijk kunnen alleen grote bedrijven van die mogelijkheid gebruik maken, terwijl het voor kleinere bedrijven niet is weggelegd. Hij vond dat op dit punt snel gehandeld moet worden, liefst in samenwerking met andere Europese landen. Duidelijk is dat de Europese Commissie er niets tegen wil doen, maar Duitsland kijkt er wel met ergernis naar en voor Frankrijk zal hetzelfde gelden. Hij drong dan ook aan op overleg met aan België grenzende landen, om hier iets aan te gaan doen. Desnoods kan in Nederland een soortgelijke voorziening voor Belgische bedrijven worden getroffen die nog veel verder gaat dan de Belgische regeling. In de huidige internationale concurrentieverhoudingen is het niet meer mogelijk om zich uitsluitend als een «nette heer» te gedragen.

Hij kon zich ook voorstellen dat het mogelijk wordt gemaakt voor een Nederlands bedrijf om een bepaalde financieringsdochter te vestigen in een land met lagere belastingen. Dat zou het Nederlandse bedrijfsleven zeker een concurrentievoordeel kunnen geven.

Van het voorontwerp van wet zelf was hij niet zo onder de indruk. Het is vrij eenvoudig om hier onderuit te komen, bijvoorbeeld door de Antilleanse dochter onder een bedrijf in een ander gunstig land onder te brengen en vervolgens gebruik te maken van de moeder-dochterrichtlijn. Het voorontwerp van wet heeft dus niet veel betekenis en het geklaag hierover zal dan ook vooral een psychologische achtergrond hebben.

Al met al vond hij dan ook dat nu eerst studie moet worden gemaakt naar de feitelijke situatie. Daarna kan de vraag worden bezien op welke punten het redelijk is om tot veranderingen te komen en of het ook mogelijk is om dat soort veranderingen met een behoorlijke kans op succes door te voeren. Pas als dat alles goed is bezien en afgewogen, is het tijd voor het indienen van een concreet wetsvoorstel. Bepaalde zaken die hij al had genoemd en die ook voorkomen in de oriëntatienota, kunnen overigens wél snel worden doorgevoerd en uit een oogpunt van concurrentieverhoudingen leek snelheid hem daarbij ook dringend nodig.

De heer **Ybema** (D66) herinnerde eraan dat in de discussie tot nu toe vanuit de gehele Kamer is gewezen op de ongunstige ontwikkeling van de Nederlandse concurrentiepositie. Gezien het beleid dat in andere landen wordt opgezet, is de kleine voorsprong die Nederland op dit moment wellicht nog heeft, binnen zeer afzienbare tijd geheel verdwenen. Het verschijnen van het voorontwerp van wet betreurde hij dan ook. Bovendien vloeit dit voorontwerp niet logisch voort uit de indertijd door de Kamer aangenomen motie, maar gaat het veel verder. In de praktijk blijkt dit voorontwerp als een sterke dreiging boven de markt te hangen en gaat er een voortdurende negatieve werking van uit. Hij pleitte er dan ook met klem voor dat dit voorontwerp wordt ingetrokken. Nederland kan zich eenvoudigweg geen verdere verslechtering van zijn concurrentiepositie permitteren.

Ook de heer Ybema vroeg of er nog een relatie is tussen het voorontwerp en het belastingverdrag met de Verenigde Staten. Zolang dit verdrag nog niet was aanvaard, was het verstandig om vanuit Nederland het signaal te geven dat er plannen waren om tot een verdere beperking van fiscale voordelen te komen, maar nu het verdrag inmiddels rond is, is er geen reden meer om dit signaal nog te geven.

Er is nu, zo leek hem, alle reden om een andere weg te kiezen en daarbij aan te sluiten op hetgeen steeds vanuit de Kamer is bepleit, namelijk een beleid gericht op versterking van de concurrentiepositie. De tijd dringt en hij drong er dan ook op aan dat de staatssecretaris zo snel mogelijk met voorstellen in deze zin komt.

De heer **Van Rey** (VVD) onderschreef de opmerking van de Minister van Economische Zaken, enige weken geleden tijdens het vragenuurtje, dat de staatssecretaris van Financiën er goed in is geslaagd een maatschappelijke discussie van de grond te krijgen. Kennelijk echter realiseerde deze minister zich toen niet dat als gevolg van die discussie waarschijnlijk al veel werkgelegenheid verloren is gegaan. De berichten van de zijde van VNO en NCW liegen er in ieder geval niet om.

De heer Van Rey was beslist voorstander van het nemen van maatregelen tegen het «afzuigen van winsten». De VVD-fractie had dan ook indertijd de motie over dit onderwerp mede-ondertekend. Bij de bespreking van de oriëntatienota is echter ook van VVD-zijde gevraagd om niet alleen met beperkende, maar ook met verruimende maatregelen te komen, bijvoorbeeld op het vlak van de verliescompensatie. Helaas is daar niet naar geluisterd.

Inmiddels hebben landen als Duitsland, Oostenrijk, Frankrijk, België en Luxemburg de regeling voor de deelnemingsvrijstelling aanmerkelijk verruimd. Ten opzichte van deze landen is Nederland op dit punt in een achterstandssituatie komen te verkeren en kan dus geconstateerd worden dat het voorontwerp van wet in feite tot een «overkill» leidt. Op de andere punten van het voorontwerp (zoals rente-af trek en vestigingsplaats) zal strikt gewaakt moeten worden tegen «overkill». Al met al bevat het voorontwerp zeker geen evenwichtig beleid. Waarom zijn trouwens bepaalde maatregelen die snel genomen hadden kunnen worden, zoals verlenging van de termijn van verliescompensatie, nog steeds niet genomen?

Het is duidelijk dat het tijdstip van indiening van het voorontwerp indertijd in feite is bepaald door de Verenigde Staten, niet door het Nederlandse kabinet. Inmiddels echter is hier sprake van een gepasseerd station.

De heer Van Rey wierp ook de vraag op, welke landen eigenlijk als voorbeeld worden genomen bij een beleid ter verbetering van de Nederlandse concurrentiepositie. Is het de bedoeling om het beleid van de creatieve Belgen zoveel mogelijk te gaan volgen? Daar zit veel aantrekkelijks in, maar anderzijds zullen een aantal nu in België ingevoerde regelingen zeker niet haalbaar zijn in het Nederlandse parlement.

Al met al drong ook hij erop aan dat snel een samenhangend pakket wordt voorgelegd, met zowel enige beperkende maatregelen (met name gericht tegen het «afzuigen van winst») als een aantal stimulerende en verruimende maatregelen.

De **staatssecretaris** merkte eerst op dat doel van het voorontwerp van wet o.a. was het uitlokken van reacties. Dat doel is inderdaad bereikt, maar de toonzetting en de intensiteit van de reacties waren zeker niet beoogd. Overigens waren veel reacties te scherp en sterk overdreven en ook dat heeft zeker bijgedragen tot schade aan het vestigingsklimaat, voor zover daar al sprake van is, terwijl reacties met een rustige toonzetting even effectief waren geweest. Verder wees hij erop dat hij juist uit een oogpunt van behoedzaamheid met een voorontwerp van wet was gekomen en dus niet direct met een concreet wetsvoorstel. Met de maatregelen uit het voorontwerp zou immers een nieuw element in de Nederlandse wetgeving worden geïntroduceerd en het leek hem niet verantwoord om daarover direct een wetsvoorstel in te dienen.

Uiteraard was hij, naar aanleiding van de losgebarste kritiek, in overleg getreden met vertegenwoordigers van het Nederlandse bedrijfsleven. Daarbij was hem gebleken dat geen enkel verschil van mening bestaat over de wenselijkheid van bestrijding van de uitholling van de belastinggrondslag in Nederland; alleen over de daarvoor te hanteren middelen lopen de meningen uiteen. Het leek hem dan ook zinvol, nu over het doel overeenstemming bestaat, om het overleg voort te zetten, ten einde te spreken over de vraag bij welke maatregelen negatieve gevolgen moeten worden gevreesd en welke maatregelen een positieve uitwerking zouden kunnen hebben. Hij was voornemens daarbij ook de nu bestaande jurisprudentie te betrekken.

Vervolgens wees hij erop dat een voorontwerp van wet niet bij de Kamer wordt ingediend en dus ook niet kan worden ingetrokken. In het algemeen wordt een voorontwerp van wet gevolgd door een concreet wetsvoorstel en hij was ook nu van plan om die weg te volgen. In het in te dienen wetsvoorstel wilde hij dan afzien van die elementen die zwaar zijn bestreden. Voor de deelnemingsvrijstelling betekent dit dat geen modificatie zal worden voorgesteld, maar alleen de toepassing ervan in de beschouwing zal worden betrokken.

Bovendien wilde hij in het in te dienen wetsvoorstel de in de oriëntatienota aangekondigde tegemoetkomingen opnemen. In dat verband merkte hij op dat het kabinet inmiddels al twee maatregelen ter

verbetering van het vestigingsklimaat aan de Kamer heeft voorgelegd. Het gaat hier om de nota's van wijziging op het wetsvoorstel inzake vermogensbelasting die aan dit wetsvoorstel een geheel ander karakter geven (niet alleen maar reparatiewetgeving, maar nu ook mede verlichting van de vermogensbelasting) en om het wetsvoorstel inzake speur- en ontwikkelingswerk. Het kabinet is trouwens voornemens het hier niet bij te laten. Zo wordt inmiddels al gedacht over verlenging van de fiscale verliescompensatie. Wel wees de bewindsman erop dat hij zich voorlopig zal moeten concentreren op maatregelen met een gering budgettair beslag, of maatregelen waarvoor dekking via andere wegen te vinden is, hetgeen overigens niet wegneemt dat ook dit soort maatregelen vaak zeer effectief kunnen zijn. Voor verreikende en dus kostbare maatregelen zijn nu eenmaal geen financiële middelen beschikbaar, al staat de wenselijkheid ervan in een aantal gevallen buiten kijf, zoals bijvoorbeeld afschaffing van de kapitaalbelasting.

De stelling dat Duitsland verbeteringen doorvoert, was in de ogen van de staatssecretaris maar de halve waarheid. Tegelijkertijd brengt Duitsland namelijk ook aanzienlijke aanscherpingen aan.

De heer **Witteveen** (directeur-generaal fiscale zaken op het Ministerie van Financiën) ging nader in op de relatie tussen het voorontwerp van wet en het belastingverdrag met de Verenigde Staten. In de eindfase van de onderhandelingen over dit verdrag is van de zijde van de Verenigde Staten sterke nadruk gelegd op het punt van de zgn. driehoeksverhoudingen. Er dreigde op dat moment een dilemma. De Amerikaanse eisen waren zodanig dat Nederland daar niet aan toe kon geven, maar de Verenigde Staten waren niet bereid deze eisen te laten vallen. Om dat dilemma te doorbreken, is (mede omdat er toen al de motie van de Kamer lag) de gedachte van een voorontwerp van wet opgekomen. Van Amerikaanse zijde is vervolgens nadrukkelijk geverifieerd dat het hier niet ging om een truc, maar om concrete toezeggingen aan het parlement die eigenlijk al hadden moeten leiden tot het indienen van concept-wetgeving. In ieder geval is toen in de onderhandelingen ingebracht dat Nederland nog vóór de afhandeling van het verdrag zou komen met concept-wetgeving en dat er een nader protocol zou volgen als dat concept niet adequaat zou zijn.

In de daarop volgende maanden is steeds van Amerikaanse zijde in Nederland (o.a. bij het Ministerie van Financiën) geïnformeerd naar de stand van zaken. Met het aantreden van de nieuwe Amerikaanse president en de uitlatingen in het Amerikaanse Congres kwam er steeds meer nadruk op dit punt te liggen en in het afgelopen voorjaar werd duidelijk dat niet meer alleen kon worden volstaan met een voorontwerp (omdat de status daarvan voldoende bekend was bij de Amerikaanse politiek), maar snel zou moeten worden gewerkt aan de opstelling van een protocol, dat vervolgens in september is afgerond.

Wel heeft het feit dat het voorontwerp aansloot op een motie van de Kamer en een aantal discussies in de Kamer, een belangrijke rol in het geheel gespeeld. Dit punt is ook als argument gebruikt in de discussie met het Amerikaanse Congres, om aan te geven dat het belastingverdrag (waar van Amerikaanse zijde toch de nodige kritiek op kwam) kon worden aangenomen, omdat Nederland zich een betrouwbare partner had getoond en de intentie had om het voorontwerp om te zetten in wetgeving. Daarbij is niet gezegd dat het voorontwerp ongewijzigd tot wet zou worden verheven, of dat al op zeer korte termijn wetgeving zou zijn gerealiseerd, maar het heeft wel een belangrijke rol gespeeld.

Al met al meende de heer Witteveen dan ook dat het niet goed mogelijk is om nu te stellen dat het voorontwerp zonder meer van tafel kan en dat er niets meer op dit punt hoeft te gebeuren, omdat het verdrag nu afgehandeld is. Het is niet nodig om op korte termijn tot wetgeving te komen, maar wel moet duidelijk zijn dat Nederland voornemens is om

hieraan te blijven werken, in overleg met het bedrijfsleven, om te voorkomen dat aan Amerikaanse zijde eenzijdig maatregelen worden genomen.

De heer **Vermeend** (PvdA) had begrepen dat een integraal pakket kan worden verwacht dat de Nederlandse concurrentiepositie en het vestigingsklimaat in Nederland zal bevorderen. Hij zou graag zien dat in de toelichting op dat pakket een feitelijke vergelijking wordt gemaakt met andere landen, om verdere mythevorming te voorkomen. Verder pleitte hij ervoor in dat pakket ook een regeling voor de fiscale eenheid te treffen. Zo'n regeling hoeft geen grote financiële consequenties te hebben.

Vervolgens ging hij nog kort in op het onderwerp «rulingpraktijk», waarbij hij eraan herinnerde dat hierover indertijd afspraken zijn gemaakt, waaronder het toelaten van een zekere mate van flexibiliteit, in het bijzonder als het gaat om internationale vestigingen. Het verbaasde hem dan ook toen hij in de recente publikatie over de model-rulings las dat van die modellen niet kan worden afgeweken. Hij vond het zeker van belang voor de rechtszekerheid en de rechtsgelijkheid dat nu modellen zijn gepresenteerd, maar de mededeling dat niet van die modellen kan worden afgeweken, strookt niet met de indertijd gemaakte afspraak over een zekere mate van beleidsvrijheid en flexibiliteit in bijzondere gevallen, waarbij overigens steeds binnen de grenzen van wet en jurisprudentie gebleven moet worden.

De heer **Vreugdenhil** (CDA) drong erop aan dat in de memorie van toelichting op het komende wetsvoorstel in ieder geval een uitgebreide kwantitatieve analyse wordt opgenomen. Ook zou hij het op prijs stellen als de Kamer min of meer periodiek op de hoogte wordt gehouden van de ontwikkeling in de wetgeving in andere landen.

Wat het rulingbeleid betreft, sloot hij zich aan bij de opmerkingen van de heer Vermeend.

De heer **Ybema** (D66) hoopte dat met de mededeling van de staatssecretaris dat het komende wetsvoorstel geen modificatie in de deelnemingsvrijstelling zal bevatten, de kou uit de lucht is en een positief signaal wordt gegeven.

Ook hij had uit de publikatie over model-rulings opgemaakt dat niet afgeweken zou mogen worden van die modellen, terwijl hij altijd had begrepen dat er steeds een zekere mate van beleidsvrijheid moet zijn bij het rulingbeleid, om goed in te kunnen spelen op alle bijzondere situaties die zich kunnen voordoen. Hij drong erop aan die flexibiliteit in ieder geval te behouden, mede omdat het rulinginstrument eveneens van groot belang is voor de fiscale concurrentiepositie van Nederland. Verder vroeg hij een schriftelijke reactie van de staatssecretaris op de al door het kantoor Loyens & Volkmaars gesignaleerde knelpunten in de model-rulings, zoals het model voor houdsteractiviteiten en de richtlijnen voor de aangifte, opdat de Kamer hier binnenkort afzonderlijk over kan spreken.

De heer **Van Rey** (VVD) stelde vast dat het aanbieden van het voorontwerp van wet een beleidsblunder van de eerste orde is geweest en ook helemaal niet nodig was in relatie met het belastingverdrag met de Verenigde Staten. Volstaan had kunnen worden met een notitie waarin dan zowel beperkende als verruimende maatregelen waren opgenomen. Hij vond het teleurstellend dat de staatssecretaris niet direct heeft gereageerd op de verontruste signalen van allerlei kanten, niet alleen uit het bedrijfsleven, maar ook van bijvoorbeeld het college van BenW van Amsterdam dat heeft laten weten dat door het voorontwerp het investeringsklimaat in Amsterdam is verslechterd. Waarom is het punt van de verlenging van de verliescompensatie eigenlijk nog steeds niet geregeld, als het maar om zo'n gering bedrag gaat, en waarom is het bijvoorbeeld

nog steeds niet mogelijk dat de jaarlijkse winstberekening van in Nederland gevestigde ondernemingen van buitenlandse concerns in buitenlandse valuta plaatsvindt, hetgeen ook nauwelijks iets hoeft te kosten?

Verder moet bedacht worden dat de concurrentiepositie van Nederland van veel méér zaken afhangt dan alleen fiscale regelingen. Gezien de verslechtering van die positie moeten er snel maatregelen worden getroffen. Daarbij gingen de gedachten van de heer Van Rey in de eerste plaats uit naar afschaffing van de kapitaalbelasting. In plaats van een notitie zag hij veel liever concrete maatregelen; daar zit het bedrijfsleven immers op te wachten.

De **staatssecretaris** was het geheel eens met de stelling dat mythevorming over de fiscale positie van landen moet worden tegengegaan en zo mogelijk voorkomen. In dat verband wees hij erop dat een aantal onderzoeken (van onverdachte zijde) een bemoedigend licht werpen op de Nederlandse positie in dezen. Hij ging ervan uit dat hij daarmee zijn voordeel zou kunnen doen bij het opstellen van een wetsvoorstel.

In het algemeen dient inderdaad niet afgeweken te worden van de nu gepubliceerde model-rulings, maar afwijkende gevallen vergen natuurlijk wel een afwijkende beslissing. Verder zijn de modellen zeker niet als een keurslijf bedoeld. Dat is ook niet goed mogelijk, want het rulingbeleid moet rekening houden met voortdurende veranderende maatschappelijke en economische omstandigheden en inspelen op steeds nieuwe constructies en denkbeelden. De modellen moeten dan ook worden gezien als een hulpmiddel en perken de noodzakelijke flexibiliteit niet in. Desgevraagd zegde hij toe deze opvatting kenbaar te maken aan de centrale eenheid in Rotterdam.

Hij meende de heer Van Rey gerust te kunnen stellen ten aanzien van het investeringsklimaat in Amsterdam. Het voorgenomen beleid richt zich immers alleen tegen ondernemingen die niet veel méér voorstellen dan een naambordje op een gevel ergens in Nederland. De door de heer Van Rey genoemde onderwerpen zullen worden betrokken bij het opstellen van het wetsvoorstel, maar de bewindsman kon niet zeggen wanneer dit voorstel te verwachten valt. Hij hechtte namelijk (evenals de Kamer doet) aan goed overleg met het bedrijfsleven en dat kost nu eenmaal tijd. Overigens wees hij er nogmaals op dat al twee wetsvoorstellen bij de Kamer zijn ingediend die tot een verbetering van het vestigingsklimaat leiden.

Ten slotte merkte hij in verband met de brief van Loyens & Volkmaars op, dat er in de praktijk uiteraard wel eens discussie ontstaat tussen het rulingteam en belastingplichtigen. Hij had het hoofd van het rulingteam inmiddels verzocht contact op te nemen met Loyens & Volkmaars om tot een bespreking van deze brief te komen. Mocht dit leiden tot beleidswijziging, dan zal die op de gebruikelijke wijze bekend worden gemaakt.

h. Belastingverdrag Verenigde Staten: Hierover werden geen opmerkingen meer gemaakt.

i. Mogelijke invoering van een bronbelasting

De heer **Vermeend** (PvdA) herinnerde eraan dat indertijd, naar aanleiding van het voorstel van de Europese Commissie om in alle lidstaten een bronbelasting van 15% op de inkomsten uit spaargelden in te voeren, door Nederland het standpunt is ingenomen dat het systeem van renterenseignering de voorkeur verdient boven een bronbelasting. Inmiddels is dit onderwerp weer in EG-verband naar voren gekomen, vooral op aandrang van Duitsland, en is kennelijk besloten om dit onderwerp door een werkgroep te laten onderzoeken. Uit persberichten daarover zou kunnen worden opgemaakt dat Nederland zijn standpunt

inmiddels zou hebben gewijzigd. Als dat inderdaad het geval zou zijn (waar de heer Vermeend overigens niet van uitging) zou hij dat betreuren. Ook hij gaf de voorkeur aan het systeem van renterenseignering en bovendien zou invoering van een bronbelasting Nederland duur kunnen komen te staan, alleen al op het punt van de internationale financiering van de staatsschuld.

De **staatssecretaris** merkte op dat het Nederlandse standpunt niet is gewijzigd. Nederland is dus nog steeds van oordeel dat renterenseignering een goed instrument is dat algemeen in de Gemeenschap toegepast zou dienen te worden. Anderzijds past slechts een beperkt aantal lidstaten dit instrument toe. Andere lidstaten kennen een bronbelasting, weer andere hebben zowel een bronbelasting als een meldingsplicht en ten slotte zijn er lidstaten (zoals Luxemburg) die geen van beide kennen. Met die realiteit moet uiteraard óók rekening worden gehouden. Nederland heeft zich in de Ecofin-bijeenkomst van 25 oktober jl., waar dit onderwerp informeel aan de orde kwam, niet verzet tegen een onderzoek naar bronbelasting, op voorwaarde dat de mogelijkheid van versterking van gegevensuitwisseling op gelijkwaardige wijze zou worden onderzocht. Vervolgens is het voorzitterschap met steeds nieuwe en steeds verder verwaterde voorstellen gekomen en op de laatstgehouden Ecofin-raad is duidelijk geworden dat in volstrekt onvoldoende mate aandacht is besteed aan het punt van de gegevensuitwisseling.

De heer **Vreugdenhil** (CDA) wees erop dat ook nog de vraag of een voorheffing een al dan niet bevrijdende voorheffing zal zijn, een belangrijke rol speelt. Mocht het tot een bevrijdende voorheffing komen, dan kan dat problemen voor Nederland geven, want de vermogensopbrengsten zullen dan veel lager worden belast dan thans het geval is.

De heer **Ybema** (D66) had begrepen dat het Belgische voorzitterschap ook een soort gemengde formule ter tafel heeft gebracht, waarbij die lidstaten die het systeem van renterenseignering kennen, alleen voor de niet-ingezetenen een bronbelasting zouden dienen in te voeren. Hij zou dat een nogal geforceerde constructie vinden. Is die formule werkelijk serieus aan de orde in EG-verband?

Verder had hij uit persberichten de indruk gekregen dat het Belgische voorzitterschap nu het voorbereidende werk voor de invoering van een bronheffing verricht, waarna Duitsland dat in de tweede helft van 1994 voorzitter is, de zaak zou kunnen afronden. Hij vond dit vrij bedreigend. Kan daar inderdaad op voldoende wijze weerwerk tegen worden geleverd?

De heer **Van Rey** (VVD) had in de stukken over de Ecofin-bijeenkomst van 25 oktober jl. gelezen dat een bronheffing van meer dan 10% met een zekere mate van informatie-uitwisseling voor Nederland bespreekbaar zou zijn. Hij vroeg zich af wat die informatie-uitwisseling aan bureaucratische werklast zou gaan geven. Gaat het hier om informatie-uitwisseling over de rente en de tegoeden, of alleen om een renterenseignering?

Een bevrijdende voorheffing van bijvoorbeeld 35% (gelijk met die van de rentegroefondsen) zou in zijn ogen een sterke stimulans voor Nederlandse burgers betekenen. Hij zou dan ook graag zien dat hier verder over nagedacht wordt in Europees verband.

Verder wees hij op de brief van de Minister van Financiën van 9 december jl. over de agenda voor de Ecofin-raad van jl. maandag. Volgens die agenda zou het in die raad weer om iets anders gaan, namelijk om een 15% bronbelasting voor niet-ingezetenen.

De **staatssecretaris** lichtte toe dat met «niet-ingezetenen» is bedoeld: niet-ingezetenen van de nationale lidstaat.

De heer **Van Rey** (VVD) had in ieder geval de indruk dat invoering van een bronheffing voor het Nederlandse bedrijfsleven een aanmerkelijke verslechtering zou betekenen. Verder is al door de heer Vermeend gewezen op de mogelijke consequenties voor staatsleningen. Die punten mogen zeker niet uit het oog worden verloren.

De **staatssecretaris** had al aangegeven dat er steeds nieuwe voorstellen worden gedaan door het voorzitterschap. Voorlopig valt zeker geen beslissing te verwachten, maar wel ziet het er inderdaad naar uit dat het huidige Belgische voorzitterschap erop mikt dat tijdens het Duitse voorzitterschap de zaak beslissingsrijp is.

Wel moet worden erkend dat er op dit ogenblik nog steeds een onvolkomenheid in de Europese kapitaalmarkt is, gezien de zeer uiteenlopende fiscale regimes voor de belasting van de opbrengsten uit vermogen. Daarnaast wijzen de Europese Commissie en het Belgische voorzitterschap er op zichzelf terecht op dat er concurrentie bestaat met derde landen. Er is nu gepoogd twee vliegen in één klap te slaan, maar tot nu toe komt daar weinig van terecht. Jl. maandag is uiteindelijk door het voorzitterschap voorgesteld de Europese Commissie toe te staan om voort te gaan met haar studie (waar de Commissie overigens helemaal geen toestemming van de Raad voor nodig heeft) en om de Commissie toestemming te geven voor het voeren van verkennende besprekingen met derde landen, in de eerste plaats die landen die willen toetreden. De staatssecretaris had er bij die gelegenheid op gewezen dat de reactie van die derde landen alleen hypothetisch zou kunnen zijn en dat de gesprekken niet het karakter van onderhandelingen zouden mogen hebben, waarmee het voorzitterschap vervolgens heeft ingestemd. De bewindsman had dan ook geen reden gezien om zich daartegen te verzetten.

In de Ecofin-bijeenkomst van 25 oktober jl. is dit onderwerp alleen informeel, tijdens de lunch, aan de orde gekomen en is er dus geen sprake geweest van besluitvorming.

In de Ecofin-raad is nooit concreet gesproken over een voorheffing met bevrijdend karakter; dat is altijd in het midden gelaten. Het gaat om een bronbelasting die een nationale lidstaat kan heffen van niet-ingezetenen (dus alleen natuurlijke personen), voor zover zij de nationaliteit van een andere lidstaat hebben. Zelf zag de staatssecretaris in zo'n moeizame constructie geen enkel heil. Gelukkig zijn er in voldoende mate tegenkrachten aanwezig.

De heer **Vermeend** (PvdA) drong erop aan dat dit heldere standpunt («geen enkel heil») ook helder in EG-verband naar voren wordt gebracht. Omdat voor invoering van een bronheffing unanimité nodig is, is dan direct duidelijk wat de kansen voor invoering van zo'n heffing zijn.

De **staatssecretaris** had zich in de Ecofin-raad niet verzet tegen verkennende besprekingen met derde landen en de voortzetting van de studie naar een bronheffing, maar daarbij ook aangetekend dat verbetering van de gegevensuitwisseling in dat geheel een gelijkwaardige plaats moet krijgen.

De heer **Vermeend** (PvdA) was hier niet zo gelukkig mee. Hij wilde zich niet per se tegen studies keren, mits maar duidelijk wordt uitgedragen dat Nederland altijd al tegen een bronheffing was en dat nog is.

De **staatssecretaris** wees erop dat inmiddels een nieuwe gedachte op tafel is gekomen, namelijk om lidstaten te machtigen een bronbelasting van niet-ingezetenen te heffen.

De heer **Vermeend** (PvdA) had uit de stukken begrepen dat lidstaten verplicht zouden worden om zo'n belasting te heffen.

De heer **De Korte** (VVD) onderschreef de stelling van de staatssecretaris dat er sprake is van een onevenwichtige situatie, nu de Europese kapitaalmarkt ten principale geliberaliseerd is, maar er nog geen fiscale harmonisatie is wat betreft de opbrengsten van vermogen. Die onevenwichtige situatie kan alleen maar worden weggenomen als in alle lidstaten eenzelfde bevrijdende voorheffing wordt ingevoerd.

De **staatssecretaris** kon weinig meer toevoegen aan de al gevoerde discussie. Hij beklemtoonde nogmaals dat er nog absoluut geen helderheid is over de voorstellen van de zijde van het voorzitterschap en dat hij ook geen enkele reden zag om zich uit te spreken tegen voortzetting van de studie of verkennende besprekingen met in het bijzonder die derde landen waar het risico van delokatie van spaargelden van ingezetenen van de Gemeenschap het grootst is.

j. Fiscale gevolgen omzetting BV in VOF

De heer **Vreugdenhil** (CDA) merkte op dat onlangs een proefschrift aan dit onderwerp is gewijd, met daarbij gevoegd een ontwerp-wet. Het leek hem verstandig om dat ontwerp (zo nodig enigszins bijgeschaafd) snel in te voeren. Het betekent trouwens ook een vereenvoudiging, want het leidt tot een kleiner aantal belastingplichtigen.

Daarnaast sneed hij nog een ander punt aan: de loonbelasting-beschikkingen, waar het bedrijfsleven nogal veel administratieve rompslomp door heeft. Kan met het oog hierop nog eens worden gedacht aan invoering van een negatieve voorlopige aanslag?

De heer **Ybema** (D66) wees erop dat door de verslechterende economische situatie in toenemende mate de behoefte ontstaat om weer terug te keren van de BV naar de VOF. Dat kan nu alleen indien forse bedragen op tafel worden gebracht, maar juist door de verslechterende economische situatie is dat vaak onmogelijk, waardoor betrokkenen klem komen te zitten. Hij drong er daarom op aan dat wordt gezien of op basis van artikel 18 van de Wet op de inkomstenbelasting weer de mogelijkheid van een geruisloze overgang van BV naar VOF kan worden geopend.

De heer **Van Rey** (VVD) had begrepen dat het hier gaat om het spiegelbeeld van de mogelijkheid van een geruisloze inbreng in een BV. Als dat inderdaad het geval is (en dus de activiteiten van het bedrijf niet veranderen, de boekwaarden hetzelfde blijven e.d.) zou hij graag zien dat die mogelijkheid weer wordt geopend. De fiscale claim blijft dan immers zeker gesteld. Er wordt trouwens in de praktijk al in die zin gehandeld, namelijk als een buitenlandse BV met een vaste inrichting de zaken overdraagt aan een andere buitenlandse vennootschap. Ook dan hoeft er niet afgerekend te worden.

De **staatssecretaris** betoogde dat het hier niet om een zuiver spiegelbeeld gaat. Het kernpunt is al door de heer Van Rey aangegeven: het behoud van de fiscale claim. Wanneer een VOF of een éénmanszaak wordt omgezet in een BV, is het vrij eenvoudig voor de fiscus om ervoor te zorgen dat de fiscale claim niet verloren gaat. In het omgekeerde geval, waarin de BV geliquideerd wordt en de activiteiten worden voortgezet in de vorm van een VOF of een éénmanszaak, gaat het echter om twee fiscale claims, gezien het systeem van de dubbele heffing dat er voor de omzetting was. Dat compliceert het geheel aanzienlijk. Bovendien is er de civielrechtelijke complicatie, dat de in de wet opgenomen liquidatieregeling voor vennootschappen niet is gericht op voortzetting van de

onderneming, maar op het staken ervan. Met het oog hierop eist de wet ook dat alle schulden van de vennootschap voldaan moeten worden alvorens liquidatie van de vennootschap mogelijk is. De bewindsman meende daarom dat een soepele fiscale regeling voor de omzetting van een BV in een VOF niet goed mogelijk is, zonder eerst in de civielrechtelijke sfeer tot wetswijziging te komen.

Dat neemt niet weg dat het hier om een belangrijk punt gaat. Hij was dan ook al bezig zich hierop te beraden en was voornemens dit onderwerp ook te betrekken bij de bouwstenennota. Het streven is er nog steeds op gericht om die nota tegen het einde van het komende kerstreces uit te brengen.

Ten slotte zei hij dat de mogelijkheid van een negatieve voorlopige aanslag in plaats van een loonbelastingbeschikking al wordt gezien.

k. Grijs kenteken

De heer **Van Rey** (VVD) had begrepen dat de Eerste Kamerfractie van het CDA vandaag het door de fracties van D66 en VVD in de Tweede Kamer verwoorde standpunt heeft overgenomen en dat de staatssecretaris in reactie daarop een toezegging heeft gedaan over de eerbiedigende werking. Klopt dat?

De **staatssecretaris** was van oordeel dat het wetsvoorstel zelf geen ruimte laat voor de eerbiedigende werking. In de Eerste Kamer is echter een nieuw aspect in het geding gebracht, door onderscheid te maken tussen degenen die ná 1988 een auto met een grijs kenteken hebben gekocht en degenen die dat al vóór 1988 hebben gedaan. Aangezien bij de eerste aanscherping, in 1988, wél eerbiedigende werking was opgenomen, is in de Eerste Kamer gesteld dat de tweede groep (degenen die vóór 1988 een auto met grijs kenteken hebben gekocht) mocht rekenen op handhaving van de eerbiedigende werking. De bewindsman had die stelling niet kunnen weerspreken en had dan ook toegezegd in de invoeringswet een en ander te zullen regelen.

De voorzitter van de commissie,
Linschoten

De griffier van de commissie,
Groen